

ΤΟ ΟΝΟΜΑ, Η ΛΥΣΗ ΚΑΙ Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ

Ή ΑΛΛΙΩΣ Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ ΠΑΕΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Ευτυχώς όλα πήγαν καλά και η Συμφωνία των Πρεσπών είναι πλέον πραγματικότητα. Ούριος άνεμος πνέει στα πολύπαθα Βαλκάνια και μια νέα εποχή συνεργασίας ανατέλλει στη γειτονιά μας. Ας γκρινιάζουν όσο θέλουν τα κάθε είδους φασιστοειδή για το ιερό όνομα που τους έκλεψαν οι «Σλάβοι». Ο ορθολογισμός και η δημοκρατία νίκησαν. Ένα «ακατανόητο ζήτημα» που χρόνιζε τακτοποιήθηκε και τώρα, αγκαζέ με τη νεοφώτιστη Βόρεια Μακεδονία μπορούμε να ατενίζουμε το μέλλον. Γιατί, βέβαια, όλα αυτά τα χρόνια το ελληνικό κράτος είχε πρόβλημα με το πώς θα λέγεται το γειτονικό κράτος, έτσι δεν είναι; Κι απλώς χρειαζόταν να έρθουν οι κατάλληλοι άνθρωποι και η κατάλληλη στιγμή για να απαλλαγούμε από αγκυλώσεις του παρελθόντος. Τι κρίμα που δεν ζει κι ο Ελύτης να δει αυτές τις κουλ εποχές στις οποίες ζούμε. Κάτι μας λέει ότι θα έμενε πιστός στο μοτίβο των αρχών της δεκαετίας του '90 συνεχίζοντας να υποστηρίζει ότι «το όνομά μας είναι η ψυχή μας», αλλά ταυτόχρονα θα στήριζε την υποψηφιότητα του πρωθυπουργού μας για Νόμπελ Ειρήνης δίνοντάς του συμβουλές για το πώς θα πρέπει να διαχειριστεί την παγκόσμια προβολή χωρίς να χάσει τα λογικά του. Γιατί ο Ελύτης, ο Σαμαράς, ο Τσίπρας κι οποιοσδήποτε άλλος εντάσσεται στο στελεχικό δυναμικό του ελληνικού κράτους είτε ως διάνοηση είτε ως πολιτικό προσωπικό γνώριζε και γνωρίζει, ανεξάρτητα με το τι έχει υποστηρίξει σε κάθε χρονική στιγμή, ότι το «όνομα» του κράτους της Μακεδονίας ουδέποτε ήταν το ζήτημα αυτό καθεαυτό. Το ζήτημα ήταν και παραμένει η διασφάλιση του «αναφαίρετου δικαιώματος» του ελληνικού κράτους να έχει λόγο για το τι και πότε γίνεται κάτι στα Βαλκάνια.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ ΔΕΝ ΕΜΕΙΝΕ ΠΟΤΕ ΑΠΑΘΗΣ

Αναγνωρίζοντας κανείς ότι υπάρχουν θέματα πολύπλοκα και με παρελθόν, θέματα που έχουν να κάνουν με τον σκληρό πυρήνα του ελληνικού κράτους, με τη δομή και την ύπαρξή του, αντιλαμβάνεται ότι είναι αδύνατο να αποκόβεται η δήθεν συμφωνία πρότυπο, αυτό το απαύγασμα του φιλειρηνισμού, από τα προηγούμενα επεισόδια της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής αναφορικά με τη Μακεδονία. Μιας πολιτικής που εδώ και 28 χρόνια περιλαμβάνει από άρνηση αναγνώρισης και εμπάργκο μέχρι προετοιμασία για στρατιωτική επέμβαση. Γιατί, ας μην το ξεχνάμε, το 2001, χρόνια πριν το ξέσπασμα της κρίσης, τότε που το πασοκικό αφήγημα της ισχυρής Ελλάδας που μπαίνει στην ευρωζώνη, διοργανώνει Ολυμπιακούς και τίποτα δεν τη σταματά βρισκόταν σε πλήρη εξέλιξη, το κράτος της Μακεδονίας ήταν πολύ κοντά στον εμφύλιο και τη διάλυση. Οι συγκρούσεις μεταξύ αλβανών αυτονομιστών και μακεδονικού στρατού το καλοκαίρι εκείνης της χρονιάς είχαν θορυβήσει έντονα το ελληνικό κράτος που δεν θα μπορούσε παρά να ασχοληθεί εκ του σύνεγγυς με το ζήτημα. Όπως μαθαίνει κανείς ρίχνοντας μια ματιά στα πρακτικά της συζήτησης που έγινε στις 29 Αυγούστου του 2001 στην Επιτροπή Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής, τα μεγαλοστελέχη του ΠΑΣΟΚ δεν δίστασαν να εισηγηθούν την προέλαση του ελληνικού στρατού στη Μακεδονία και τη δημιουργία «υγειονομικής ζώνης» που θα εμπόδιζε την είσοδο μεταναστών στο ελληνικό έδαφος.¹ Ο κύριος Τσοχατζόπουλος, για παράδειγμα, κραταιός τότε υπουργός Άμυνας, δήλωνε:

Εάν υπάρξει η διαδικασία μελλοντικά οιασδήποτε αλλαγής συνόρων, αυτό δεν μπορεί να γίνει ερμήνη της Ελλάδας. Αυτή είναι η δική μας ευθύνη. Παλεύουμε να μην υπάρξει αλλαγή συνόρων. Παλεύουμε και στηρίζουμε τη Διεθνή Κοινότητα να διατηρήσει την υφιστάμενη κατάσταση, να υπάρξει σταθερότητα και να στηριχθούμε σ' αυτές τις δομές. Εάν, όμως, υπάρξουν εξελίξεις αλλαγής συνόρων, η θέση της Ελλάδας είναι σαφής. Και δεν μπορούμε να επιτρέψουμε αλλαγές συνόρων, αλλά και κανείς δεν θα μπορέσει να επιβάλει με τη βία αναθεωρητικές πολιτικές σε οποιοδήποτε σημείο των Βαλκανίων και να περιμένει ότι η Ελλάδα θα παραμείνει απαθής. Αυτό δεν μπορεί να υπάρξει. Είναι μια καθαρή πολιτική θέση. Πάνω σ' αυτήν τη στρατηγική πρέπει να προσδιορίσουμε τη στάση μας για να ξέρουμε τι μας γίνεται. Εάν υπάρξει εξέλιξη αλλαγής συνόρων, αυτό θα αντιμετωπιστεί σε συνεργασία με τη Διεθνή Κοινότητα, ώστε να σταματήσουμε το τυχόν περιστατικό που θα προκύψει ανάλογα με την περίπτωση. Δεν θα το κάνουμε μόνοι μας.

Και ο τότε βουλευτής Κοζάνης του ΠΑΣΟΚ, Αλέκος Αθανασιάδης, υπερθεμάτιζε με τη σειρά του:

Η αποστολή στρατευμάτων είναι, κατά την άποψή μου, μια πρόβα τζενεράλε για τη μόνιμη εγκατάσταση στρατευμάτων στα Σκόπια. Θεωρώ ότι η

ελληνική συμμετοχή είναι αναγκαία και επιβεβλημένη. Οι Έλληνες επιχειρηματίες που βρίσκονται στα Σκόπια, και είναι που είναι πάρα πολλοί, αισθάνονται ανασφάλεια. Νομίζω δε ότι η παραμονή των ελληνικών στρατευμάτων εκεί θα δώσει μια πνοή σ' αυτούς τους ανθρώπους για να πάρουν αποφάσεις.

Ε, βέβαια. Σαφώς και δεν μπορεί να συμβεί κάτι «σε οποιοδήποτε σημείο των Βαλκανίων» και να περιμένει κανείς ότι «η Ελλάδα θα παραμείνει απαθής». Ο κύριος Τσοχατζόπουλος, από τη θέση του πολιτικού προϊστάμενου του ελληνικού στρατού, διατύπωνε τότε με κατηγορηματικότητα την πάγια τακτική του ελληνικού κράτους: λέμε ότι θέλουμε σταθερότητα, αλλά προετοιμαζόμαστε πάντα για το ενδεχόμενο «στραβής». Δηλαδή, αν κάποια στιγμή κρίνουμε ότι η κατάσταση έχει αρχίσει και ξεφεύγει, νομιμοποιούμε πλήρως να στείλουμε τον στρατό μας εκτός συνόρων για να αποκαταστήσει την τάξη. Αν δώσουμε λίγη προσοχή στα όσα έλεγε πριν από 18 χρόνια ο Τσοχατζόπουλος, θα κατανοήσουμε καλύτερα τα όσα είπε πρόσφατα ο σημερινός υπουργός Άμυνας, κύριος Αποστολάκης. Υπομονή, όμως, με τον κύριο Αποστολάκη θα ασχοληθούμε λίγο παρακάτω.

ΟΙ ΦΟΒΕΡΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΚΑΝΟΥΝ ΝΑ ΤΑ ΧΑΝΟΥΜΕ

Οι χριστιανοί έχουν τον Άγιο Φανούριο που τους βρίσκει τα πάντα. Για ό,τι χάσουν αρκεί να φτιάξουν μια φανουρόπιτα προς τιμή του, να πουν δυο τρία ξόρκια και μετά τσουπ ο Άγιος Φανούριος τούς φανερώνει τα χαμένα τους κλειδιά. Έτσι τουλάχιστον υποστηρίζουν οι πιστοί. Εμείς, πάλι, που δεν είμαστε τίποτα σκοταδιστές κι έχουμε τον ορθό λόγο ως μόνο σύμμαχο στη ζωή μας, έχουμε τον Σύριζα που μας λύνει τα πάντα και δεν εννοούμε τον κύβο του ρούμικ. Μήπως ξεχάσαμε ότι τους πρώτους κιόλας μήνες της θητείας του, το μακρινό εκείνο 2015, πέτυχε την επίλυση του «μεταναστευτικού προβλήματος» και ουσιαστικά αυτοπροτάθηκε για Νόμπελ; Οι αναγνώστες αυτού του περιοδικού πιθανώς να θυμούνται το κλίμα αμηχανίας που είχε κατορθώσει να δημιουργήσει ο καινούριος διαχειριστής του ελληνικού κράτους σε διάφορα κοινωνικά κομμάτια που έβλεπαν το κράτος να οργανώνει «δράσεις αλληλεγγύης» και ξεπερνούσαν την προφανή αντίφαση που προέκυπτε από την εκ των πραγμάτων συνεργασία με τις κρατικές δομές και τους φιλάνθρωπους δεσμοφύλακες των ΜΚΟ με βολικές δικαιολογίες του είδους «και τι να κάνουμε; να κάτσουμε στο σπίτι μας όταν ο κόσμος πνίγεται;». Τι είχε κάνει ο Σύριζα για την ακρίβεια; Είχε δηλώσει ανοιχτά κι εμπράκτως ότι ο μόνος που θα μιλάει για τους μετανάστες, για το πώς θα φτάνουν στη χώρα, για το πόσοι και για πόσο θα μένουν στα νησιά, για το τι θα τρώνε και πού θα κοιμούνται θα είναι το κράτος κι όποιος θέλει μπορεί να συμμετάσχει. Και κάπως έτσι πολλοί βρέθηκαν να χάνουν γνωστούς και φίλους γιατί τους κέρδιζαν οι ΜΚΟ και τα υπουργεία. Ένας

Τσοχατζόπουλος και Πάγκαλος τις εποχές της δόξας. Ο τελευταίος ήταν από τους υπέρμαχους της δημιουργίας «υγειονομικής ζώνης» στο εσωτερικό του κράτους της Μακεδονίας το 2001 και δήλωνε από τα έδρανα της Βουλής τον Αύγουστο εκείνης της χρονιάς: «Έτσι και φτάσουν οι πρόσφυγες στο φυλάκιό μας, δεν θα μπορούμε να κάνουμε τίποτε. Όπως ξέρετε, δεν μπορούμε να ανοίξουμε πυρ, για ανθρωπιστικούς λόγους»...

γνωστός που δουλεύει ως ψυχολόγος σε στρατόπεδο συγκέντρωσης από εδώ, ένας φίλος μεταδιδάκτορας που είναι σύμβουλος του υπουργού Μεταναστευτικής Πολιτικής από εκεί. Και η αμηχανία αυξανόταν.

Μια αντίστοιχη έμπνευση μέθοδο ακολουθεί ο Σύριζα και στην περίπτωση της Μακεδονίας. Βγαίνοντας μπροστά ως το κόμμα που δεν υπολογίζει το πολιτικό κόστος και που δεν φοβάται να αναμετρηθεί με «καλά κρυμμένα εθνικά μυστικά» και να συγκρουστεί με «παλιές νοοτροπίες», είναι σε θέση να προκαλέσει αίσθημα αδυναμίας σε πολλούς από εκείνους που θα έμπαιναν κάτω από την ταμπέλα «δεν έχω να χωρίσω τίποτα με τους βόρειους γείτονες». Γιατί, εντάξει, τη δεκαετία του '90 με τα μακεδονικά συλλαλητήρια, το εμπάργκο και την έκδηλη επιθετικότητα του «σύνορα με τη Σερβία», μπορούσε κανείς να πει έστω στον εαυτό του ότι διαφωνούσε ανοιχτά και ξεκάθαρα με την κρατική πολιτική. Σήμερα, όμως, που είναι το ίδιο το κράτος που βρίζει τα φασιστικά συλλαλητήρια και «λύνει το μακεδονικό» ειρηνικά τι να πει; Και η αμηχανία αυξάνεται και πάλι. Κακώς, βέβαια, γιατί αν το πάρουμε αλλιώς και δούμε ότι το κράτος ουδέποτε είχε την παραμικρή πρόθεση να λύσει οτιδήποτε, τελικά κάτι μπορεί να βρούμε να πούμε. Και μάλιστα κάτι που δεν θα αναπαράγει, έστω και ακούσια, τα δίπολα του υπουργείου Εξωτερικών. Όπως, για παράδειγμα, ότι στην ουσία αυτό που αποκαλούμε συμφωνία μόνο συμφωνία δεν είναι. Κάποιου είδους προσάρτηση μπορεί, αλλά όχι συμφωνία. Είναι νομίζουμε σημαντικό να σταθούμε για λίγο σε αυτό το σημείο. Ένα κράτος που επί 28 χρόνια δεν αναγνωρίζει ένα άλλο με το οποίο συνορεύει και προκειμένου να το αναγνωρίσει απαιτεί από το τελευταίο να φέρει τα μέσα έξω, προφανώς και αποφασίζει κι ενεργεί από θέση ισχύος. Κι όσο να πεις, δυσκολευόμαστε να υποθέσουμε ότι ένα τέτοιο κράτος δεσμεύεται από συμφωνίες ακόμα κι αν αυτές βαφτίζονται «ιστορικές».

Ακόμα περισσότερο, δυσκολευόμαστε να φανταστούμε ότι αυτό το κράτος θα μαζευτεί και θα κάτσει στ' αβγά του. Κι επειδή μπορεί να κατηγορηθούμε ως εμμονικοί που δεν κάνουμε τίποτε άλλο πέρα από το να κακολογούμε το ελληνικό κράτος, ας δώσουμε τον λόγο στους αρμόδιους. Καταρχήν στον κύριο Ευάγγελο Αποστολάκη, τον τωρινό υπουργό Άμυνας και μέχρι πρότινος αρχηγό ΓΕΕΘΑ. Μιλώντας στη Βουλή κατά τη διάρκεια της συζήτησης για την ένταξη της Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ, ο υπουργός με τη διπλή υπόσταση (όπως βλέπεις, φίλε αναγνώστη, δεν μπορούμε να χωνέψουμε ότι ο Σύριζα μάς την έφερε για άλλη μια φορά κι έκανε υπουργό Άμυνας τον αρχηγό του Στρατού) είπε μεταξύ άλλων:

(...) η ένταξη της Βόρειας Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ θα απαιτήσει από τη χώρα αυτή συστηματική προετοιμασία και καταβολή προσπαθειών μετασχηματισμού των Ένοπλων Δυνάμεών της, ώστε να ανταποκρίνεται στα προαπαιτούμενα πρότυπα και στις απαιτήσεις της Συμμαχίας, που αφορούν στη διαλειτουργικότητα και στην τυποποίηση. Ο μετασχηματισμός αυτός αφορά μεταξύ άλλων στην οργάνωση, στην ατομική και συλλογική εκπαίδευση, σε ασκήσεις και υλοποίηση των απαραίτητων προγραμμάτων. Εδώ, έχουμε σημαντικό ρόλο να παίξουμε. Και μπορούμε να το κάνουμε. Και μπορούμε να το κάνουμε καλά και αποτελεσματικά καθώς έχουμε παράδοση, γνώσεις, εμπειρία και το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό.

(...) σύμφωνα με το Άρθρο 17 της Συμφωνίας των Πρεσπών, θα ενισχυθεί και θα επεκταθεί η συνεργασία με τη γείτονα χώρα στον τομέα της άμυνας, μέσω, μεταξύ άλλων, συχνών εκατέρωθεν επισκέψεων και επαφών της στρατιωτικής ηγεσίας, μεταφορά τεχνολογίας, παροχή εκπαίδευσης, εκτέλεσης κοινών ασκήσεων και οικοδόμησης δυνατοτήτων. Η συνεργασία στους εν λόγω τομείς, θα εμπεδώσει σχέσεις αμοιβαιότητας και θα εξα-

σφαλίσει πολλαπλά οφέλη που δεν θα περιορίζονται μόνο στον αμυντικό τομέα. Δεύτερον η συνδρομή μας θα εκποτίσει άλλους περιφερειακούς υποψηφίους που επιχειρούν να επωφεληθούν και να ασκήσουν την επιρροή τους στη γείτονα, με ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες για τη χώρα μας. Επιπλέον, θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας παρείχαμε στρατιωτική βοήθεια στο Βόρειο γείτονα μας, με προσωπικό και μέσα, προκειμένου να αντιμετωπίσει προβλήματα ασφαλείας της, ενώ υφίσταται ήδη πολιτικοστρατιωτική συνεργασία στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας των Χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Επιδίωξή μας είναι να καταστεί η χώρα μας, ο κύριος στρατηγικός αμυντικός εταίρος της Βόρειας Μακεδονίας. Πάντα για τη διατήρηση της ειρήνης και την ενίσχυση της συνεργασίας, και με σκοπό το αμοιβαίο όφελος.²

Καλά τα λέει ο κύριος Αποστολάκης. Κι εμείς πιστεύουμε ότι ο ελληνικός στρατός διαθέτει «παράδοση, γνώσεις, εμπειρία» για να εμπλακεί στα εσωτερικά ενός άλλου κράτους. Τον ευχαριστούμε, επίσης, που άνετος κι απενοχοποιημένος μάς υπενθυμίζει ότι το 2001 οι στρατιωτικοί μας βοήθησαν τη Μακεδονία «να αντιμετωπίσει προβλήματα ασφαλείας της». Τι βλέπουμε, λοιπόν; Μα ότι τα όσα λέει σήμερα ο υπουργός Άμυνας δεν διαφέρουν και πολύ από τα όσα έλεγε 18 χρόνια πριν ο Τσοχατζόπουλος. Ο ελληνικός στρατός, τώρα όπως και τότε, δηλώνει διαθέσιμος και πρόθυμος να εμπλακεί στις εσωτερικές υποθέσεις του κράτους της Μακεδονίας. Δεν χρειάζεται να είμαστε αμυντικοί αναλυτές για να καταλάβουμε ότι όταν οι караβανάδες μιλάνε για «εκπαίδευση του στρατού» μιας άλλης χώρας εννοούν ότι διεκδικούν να γνωρίζουν, να ελέγχουν και να καθορίζουν σε κάποιο βαθμό τις κινήσεις της χώρας αυτής. Πώς να το κάνουμε; Αν ξέρεις ποια είναι τα δυνατά και ποια τα τρωτά σημεία των ενόπλων δυνάμεων του γείτονα (από το τι οπλικά συστήματα διαθέτουν και πού τα έχουν τοποθετημένα μέχρι το ποιο είναι οι σχεδιασμοί τους) ή αν έχεις έστω και μια εικόνα γι' αυτά, ο λόγος σου έχει βάρος...

Και κάπου εδώ θα μπορούσε να πει κανείς: «εντάξει, ρε παιδιά. Δεν είναι μόνο ο στρατός». Κι όντως· δεν είναι μόνο ο στρατός. Στο επόμενο διάστημα, θα μπουν μπροστά κι άλλες δουλίσες που, καθώς μας λένε, εντάσσονται στην κατηγορία «κοινωνική πολιτική». Ο κύριος Παππάς, ο πρώτος Έλληνας υπουργός που πήγε στη Μακεδονία μετά την επικύρωση της Συμφωνίας των Πρεσπών δεν μπορούσε να κρύψει τον ενθουσιασμό του κατά την υπογραφή μνημονίου συνεργασίας στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, με πρώτο στόχο τη μείωση και τελικά την κατάργηση μέχρι το 2021 των τελών roaming. Δήλωσε μάλιστα ότι «το μέλλον διαγράφεται πολύ ενδιαφέρον»³ κι η αλήθεια είναι ότι ανατριχιάσαμε λίγο. Κάτι μας λέει ότι ο κύριος Παππάς δεν κόπτεται και πολύ για το πόσο θα χρεώνονται οι κλήσεις του κάθε Μίροσλαβ με τον κάθε Γιώργο. Επισήμως λέγεται ότι δρομολογείται συνεργασία «μεταξύ των δύο πλευρών σε ζητήματα ψηφιακού μετασχηματισμού».⁴ Τώρα, βέβαια, επειδή οι τηλεπικοινωνίες αποτελούν κομμάτι του νευρικού συστήματος ενός κράτους, μας φαίνεται ότι με τον περίφημο «ψηφιακό μετασχηματισμό» ισχύει λίγο πολύ ό,τι και με την περίφημη «εκπαίδευση του στρατού» που είδαμε παραπάνω. Το ελληνικό κράτος αναζητά πατήματα στη Μακεδονία και πλάσσει τον εαυτό του ως τον πλέον ικανό παίκτη στη γειτονιά. Όπως είπε και ο κύριος Αποστολάκης που τόσο μας έχει ενθουσιάσει: «η συνδρομή μας θα εκποτίσει άλλους περιφερειακούς υποψηφίους που επιχειρούν να επωφεληθούν και να ασκήσουν την επιρροή τους στη γείτονα, με ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες για τη χώρα μας». Όχι, είμαστε τίποτε κορόιδα να αφήσουμε την Τουρκία (ή ίσως και τη Βουλγαρία) να αλωνίζουν στα δικά μας τα χωράφια...

Τον βάλουμε και στο οποισθόφυλλο, αλλά εξακολουθεί να μας λείπει. Γι' αυτό είπαμε να θυμηθούμε μια από τις περσινές του δηλώσεις: «Εδώ στην Ελλάδα έχουμε υποτιμήσει τη μεγάλη σημασία που έχει το ότι αυτή η χώρα αλλάζει το όνομά της. Η μόνη χώρα που έχει αλλάξει το όνομά της σε όλη τη διάρκεια όχι μόνο του 21ου αιώνα αλλά και του 20ου είναι η Αυστρία, που το άλλαξε, διότι ηττήθηκε σε πόλεμο και διαλύθηκε η Αυστροουγγρική αυτοκρατορία μετά τον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο», ANTI, 19/06/2018.

Ο ΑΡΙΣΤΕΡΟΔΕΞΙΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝΕΙ ΠΑΓΙΔΕΣ

Τις ευκαιρίες που ανοίγονται σε όλους τους τομείς έσπευσε να επισημάνει και η διεθνολόγος, καθηγήτρια του Παντείου και πρώην ευρωβουλευτής κυρία Κοππά. Η κυρία καθηγήτρια μοιάζει περήχης για τη δυνατότητα που μας δίνεται «να αναλάβουμε αυτή τη χώρα»: ⁵

Τα Βαλκάνια ξαναποκτούν γεωστρατηγική σημασία. Η Ρωσία εμφανίζεται πάλι πιο ενεργά στην περιοχή, η Τουρκία προσπαθεί να εκμεταλλευτεί την επιρροή της σε διάφορους πληθυσμούς. Αυτή τη στιγμή, με αυτήν τη Συμφωνία, εξασφαλίζουμε την περιοχή, στεγανοποιούμε τα σύνορα μας από ξένες επιρροές και έχουμε τη δυνατότητα να αναλάβουμε αυτή τη χώρα, να τη βοηθήσουμε στο δρόμο προς την ΕΕ. Θα ήταν πολύ σημαντικά όχι μόνο να εκπαιδεύσουμε τα παιδιά σε ένα διεθνές πανεπιστήμιο στη Θεσσαλονίκη, όπου εκεί θα έρθουν πραγματικά σε επαφή με τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό και ευρύτερα την ελληνική κουλτούρα, αλλά να μπορέσουμε να αναλάβουμε να εκπαιδεύσουμε και στρατιωτικούς της χώρας αυτής.

Και συνεχίζει να πλειοδοτεί υπέρ της Συμφωνίας των Πρεσπών:

Θα ενοποιήσει όλο τον βαλκανικό χώρο και ουσιαστικά αν τα πράγματα προχωρήσουν όπως πιστεύουμε, θα αποτελέσει όλη η περιοχή μια βαλκανική ενδοχώρα για την Ελλάδα με πρωτεύουσα τη Θεσσαλονίκη. Αυτό το ζητούν μετ' επιτάσεως οι επιχειρηματίες της Βόρειας Ελλάδας που ασφυκτιούσαν μέσα από τους σκληρούς ελέγχους και δυσκολίες που είχαμε με τη γειτονική χώρα. Τώρα έχουν όλη τη δυνατότητα πολυεπίπεδα να αναπτύξουν τις σχέσεις.

Εντάξει· εμείς είμαστε αναισθητοί και κακεντρεχείς. Ας μας πουν όμως όλοι αυτοί οι ευαίσθητοι που συνεχίζουν να θεωρούν ότι ο Σύριζα «λύνει προβλήματα» και «προωθεί την ομαλή συνύπαρξη των λαών», πώς γίνεται να συμφωνούν με μια καθηγήτρια Πανεπιστημίου (όχι και με κανέναν παλαβό φασίστα, δηλαδή) που βγαίνει και λέει ότι είναι πολύ καλή ιδέα «να αναλάβουμε αυτή τη χώρα» κι ότι όλη η περιοχή θα αποτελέσει «μια βαλκανική ενδοχώρα για την Ελλάδα». Πώς γίνεται να νομιμοποιούν τον ελληνικό ιμπεριαλισμό και τους απο-

λογητές του αναπαράγοντας την κυρίαρχη αφήγηση που έχει σμιλευτεί από τους πολύπειρους δεξιότεχνες των κρατικών επιτελείων; Πώς γίνεται, τέλος πάντων, να μας προκαλεί αμηχανία αντί για ξεκάθαρη αποστροφή η ρητορική του υπουργείου Εξωτερικών; Το ξέρουμε· γίνεται και παραγίνεται. Γιατί η κυρίαρχη αφήγηση είναι η μόνη που ακούγεται και ανακυκλώνεται αδιάκοπα. Είναι η μόνη που θα σε βρει στο σχολείο, στο πανεπιστήμιο, στη δουλειά, όταν ανοίξεις μια εφημερίδα ή όταν πας σε ένα βιβλιοπωλείο για να δεις τι έχει γραφτεί πρόσφατα για το θέμα. Όλο και κάπου θα παραμονεύει κάποιος εκπρόσωπος της βαριάς διανοήσης αυτής της χώρας. Όλο και από κάπου θα ξεμυτίσει ένας αριστερός κύριος Χριστόπουλος που θα μας μιλήσει για το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κι ένας δεξιός κύριος Συρίγος με τις βαθυστόχαστες αναλύσεις του άλλοτε για την «τουρκική προκλητικότητα» κι άλλοτε για την «εθνοπροδοτική Συμφωνία των Πρεσπών».

Ο κύριος Χριστόπουλος, επίσης καθηγητής του Παντείου, έβγαλε πέρυσι ένα βιβλιαράκι που το ονόμασε *10+1 ερωτήσεις & απαντήσεις για το Μακεδονικό*⁶ επιχειρώντας να τροφοδοτήσει κάθε υπέρμαχο της «επίλυσης του Μακεδονικού» με επιχειρήματα. Μέσα σε λιγότερες από εκατό σελίδες ο Χριστόπουλος διατρέχει συνοπτικά όλες τις φάσεις των ελληνο-μακεδονικών σχέσεων, ασκεί κριτική στη στάση που κράτησε το ελληνικό κράτος τις προηγούμενες δεκαετίες και μας καλεί να αναμετρηθούμε με τις φοβίες και τις ανασφάλειές μας με σκοπό να σταματήσουμε να κουκουλώνουμε διάφορα τραυματικά ζητήματα του παρελθόντος. Τα περί τραύματος και φοβιών, όλος αυτός ο μεταμοντέρνος αναλυτικός χυλός μέσα στον οποίο μπορεί να κολυμπήσει ένα κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας και σίγουρα η πλειοψηφία των ψηφοφόρων του Σύριζα άμεσα θα συγκαταλεγόταν στη λίστα με τα must αναγνώσματα κάθε διαβαμένου αριστερού πατριώτη. Κι όσο για τον δεξιό διαβασμένο πατριώτη (ναι, υπάρχουν και τέτοιοι), δεν θα μείνει παραπονεμένος. Ο new age ακροδεξιός καθηγητής Διεθνούς Πολιτικής, επίσης του Παντείου, ανέλαβε να συνοψίσει επίσης σε ένα βιβλιαράκι των εκατό σελίδων το τι πρέπει να λέμε για τη Μακεδονία.⁷ Ο γνωστός και μη εξαιρετέος κύριος Συρίγος διατείνεται ότι η Συμφωνία των Πρεσπών είναι ένα λάθος που θα το βρούμε μπροστά μας, ενώ δεν χάνει ευκαιρία να πει ότι όλα τα κακά για το ελληνικό κράτος ξεκίνησαν στον μεσοπόλεμο όταν οι τότε κομμουνιστές υποστήριξαν ότι η Μακεδονία πρέπει να είναι ενιαία κι ανεξάρτητη. Οπότε; Οπότε, ο καθένας μπορεί να διαλέξει τον πατριωτισμό που του ταιριάζει και να πορευτεί με αυτόν. Η συγκεκριμένη δυνατότητα, το να επιλέγουμε δηλαδή ανάμεσα στον κόκκινο και τον μπλε πατριωτισμό, πρέπει επίσης να πιστωθεί στον Σύριζα ως μία από τις μεγάλες επιτυχίες του. Εδώ που τα λέμε, δεν είναι και μικρό επίτευγμα.

Ας μη γελιόμαστε. Οι φαινομενικά αντικρουόμενες τάσεις στο εσωτερικό του ελληνικού κράτους ουσιαστικά συνυπάρχουν χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία. Και, φυσικά, δεν δημιουργήθηκαν στις αρχές του 2018 όταν ξανάρθε στη δημοσιότητα το ζήτημα της Μακεδονίας. Η συμβιωτική σχέση της αριστεροδεξιάς μάς συντροφεύει επίσημα από το 2015 με τη συγκυβέρνηση Τσίπρα-Καμμένου και ανεπίσημα εδώ και τουλάχιστον μια δεκαετία. Από τα πρώτα χρόνια της κρίσης, όταν οι αντιμνημονιακοί αγώνες δόθηκαν από κοινού τόσο από αριστερούς όσο και από δεξιούς αγανακτισμένους. Άλλωστε, η πλατεία Συντάγματος και οι διάφορες λαϊκές συνελεύσεις γειτονιάς είχαν χώρο για όλους τους πατριώτες, των φασιστών συμπεριλαμβανομένων. Κι αυτή η κοκκινο-μπλε συνάντηση δεν πραγματοποιήθηκε στη σφαίρα της ιδεολογίας, αλλά στο επίπεδο της καθημερινότητας και γι' αυτό εξακολουθεί να έχει πολύ απτά αποτελέσματα. Από το 2015 και μετά, όσοι φιλοδοξούσαν να αρθρώσουν λόγο ενάντια στις πολιτικές του ελληνικού κράτους αργά ή γρήγορα συνειδητοποιούσαν ότι τα πράγματα έχουν γίνει λίγο πιο μπερδεμένα. Γιατί πλέον, αν για παράδειγμα, ήθελαν να μιλήσουν για τη διαχείριση των μεταναστών εργατών δεν αρκούσε να αναφερθούν στην ελληνική αστυνομία που έχει διαχρονικά τον πρώτο ρόλο. Έπρεπε να μιλήσουν και για όλον αυτό τον συρφετό των κοινωνικών επιστημόνων και λοιπών υπαλλήλων των ΜΚΟ, για τις κατά τόπους συριζαϊκές δημοτικές αρχές που διεκδικούσαν μερίδιο από την πίτα και πάει λέγοντας. Αντίστοιχα, στην περίπτωση του ζητήματος της Μακεδονίας δεν αρκεί να μιλάει κανείς για τους φασίστες και τα συλλαλητήρια, πρέπει να μιλάει και για τους συριζαϊούς καθηγητές που γεμάτοι ταξικό ρατσισμό υποτιμούν κι απαξιώνουν τους μαθητές τους υποστηρίζοντας ούτε λίγο ούτε πολύ ότι τα παιδιά της εργατικής τάξης, λόγω φτώχειας, γίνονται φασίστες.⁸

Είπαμε· με τον Σύριζα όλα είναι κουλ. Αυτό που μας απασχολεί μόνο είναι το πώς θα καταφέρει ο κύριος Αποστολάκης να πείσει τον Κουτσούμπα ότι τα παλικάρια των ενόπλων δυνάμεών μας δεν απειλούνται από τον αλυτρωτισμό του μακεδονικού στρατού που κατά το ΚΚΕ όλο βρυχάται...

ΔΥΟ ΤΡΙΑ ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τι να πει κανείς για τα θέματα εξωτερικής πολιτικής που και χρήσιμο να είναι και νόημα να βγάξει και να ξεφεύγει από την κατηγορία αμπελοφιλοσοφίες-σεναριολογίες; Πώς να κουμαντάρει την ιστορία του ελληνικού κράτους μέσα σε μερικές αράδες και πώς να αναμετρηθεί με την άγνοιά του για μια σειρά από γεγονότα; Πώς, στην τελική, να καταφέρει να προσαρμόσει ένα ζήτημα μεγακλίμακας στις απαιτήσεις της μικροκλίμακας, προκειμένου να αποκτήσει επαφή με την καθημερινή πραγματικότητα τύπων σαν και του λόγου μας; Που προσπαθούν να βγάλουν άκρη για τα όσα συμβαίνουν γύρω τους εμπιστευόμενοι την άμεση εμπειρία τους, αλλά ταυτόχρονα διαισθανόμενοι ότι αυτή η άμεση εμπειρία δεν φτάνει. Ας μη φοβάται ο αναγνώστης. Δεν μας ήρθε καμιά όρεξη για υπαρξιακή αναζήτηση τώρα στο τέλος. Απλώς αναγνωρίζουμε ότι οι καιροί μάς έχουν φέρει αντιμέτωπους με ζητήματα που είναι κομματάκι δύσκολο να αγνοήσουμε κι ακόμα πιο δύσκολο να κατανοήσουμε με έναν τρόπο επωφελητή. Από την αρχή της κρίσης, που πια κλείνει δεκαετία, τα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής πραγματικά εισέβαλαν στον δημόσιο λόγο. Η διάλυση της Συρίας, η συνεχιζόμενη αποσταθεροποίηση της Μέσης Ανατολής, οι ανακατατάξεις στην Ανατολική Μεσόγειο, ο πόλεμος στην Ουκρανία, η πανταχού παρούσα «τουρκική προκλητικότητα», οι τριμερείς με την Κύπρο και το Ισραήλ, οι ΑΟΖ και οι εξορύξεις στα θαλάσσια οικόπεδα μάς κάνουν παρέα εδώ και χρόνια. Αν τώρα σε αυτόν τον μακρύ κατάλογο προσθέσουμε και τα Βαλκάνια που έχουν επανέλθει στις επάλξεις, η κατάσταση γίνεται ακόμα πιο σύνθετη.

Κλείνοντας, λοιπόν, τι μπορούμε να πούμε με σχετική σιγουριά για τη Συμφωνία των Πρεσπών;

- Κατά πρώτον, ότι σε καμιά περίπτωση δεν συνιστά ιστορική τομή ούτε και πρέπει να θεωρείται ως κάτι αιώνιο. Τη στιγμή που μια σειρά από ζητήματα παραμένουν ανοιχτά στη βαλκανική γειτονιά μας, το ελληνικό κράτος κοιτάει πώς θα πλασαριστεί καλύτερα στα διακρατικά πλακώματα που ακόμα κι όταν είναι αθόρυβα, παραμένουν ενεργά. Άραγε ξέρει κανείς αν αύριο θα υπάρχει το Κόσοβο ή αν το ενδεχόμενο ανταλλαγής εδαφών με τη Σερβία είναι όντως πιθανό; Ξέρει κανείς τι γνώμη έχει η Βουλγαρία για την κυρίαρχη ρευστότητα ή πώς θα αντιμετωπίσει η Αλβανία την εσωτερική πολιτική της αστάθεια;
- Κατά δεύτερον, ότι δεν πρόκειται για καμιά «φιλερηνική» κίνηση. Για την ακρίβεια, πρέπει να την αντιλαμβανόμαστε ως κομμάτι της συνολικότερης επιθετικής εξωτερικής πολιτικής του ελληνικού κράτους. Το ότι το τελευταίο απαίτησε από ένα άλλο κράτος να αλλάξει το όνομά του και το σύνταγμα του δεν είναι απλό πράγμα. Τέτοιου είδους απαιτήσεις συνήθως έχουν οι νικητές από τους ηττημένους μετά από πόλεμο. Το όνομα «Βόρεια Μακεδονία», που φέρνει και λίγο στο μυαλό την άλλη «ανοιχτή υπόθεση», τη λεγόμενη «Βόρεια Ήπειρο», δεν είναι γεωγραφικά αλλά πολιτικά προσδιορισμένο. Από τη στιγμή που κάποιος έχει την Ήπειρο και τη Μακεδονία (τις απόψεις, των 24 καρατίων), δεν είναι πολύ λογικό να ενδιαφέ-

ρεται ποικιλοτρόπως για τις «βόρειες συνονόματές τους»;

- Κατά τρίτον, τέτοιου είδους κινήσεις του ελληνικού κράτους δεν θα πρέπει να υποτιμούνται γιατί όσο κι αν εκ πρώτης όψεως φαντάζουν εκτός της καθημερινότητάς μας, στην πραγματικότητα έχουν απολήξεις στο μικροεπίπεδό μας. Γιατί η επιθετική ρητορική του υπουργείου Εξωτερικών μάς σκάει στα μούτρα από παντού. Από το αφεντικό στη δουλειά που βλέπει νέες επαγγελματικές προοπτικές στη «βαλκανική ενδοχώρα», από τον συριζαίο καθηγητή που παραδίδει μαθήματα κρατικού αντιφασισμού και από τον φασίστα συμμαθητή που ως άξιος γιος μπάτσου δίνει τη «μάχη για την ελληνικότητα της Μακεδονίας» στους τοίχους του σχολείου. Με αυτές και άλλες αντίστοιχες κοινωνικές φιγούρες είναι που αναγκαστικά συναναστρεφόμαστε και αναμετρώμαστε σε καθημερινή βάση. Προς το παρόν λεκτικά ή έστω στις περιπτώσεις των μικρών φασιστών καμιά φορά και με καμιά φάπα.

Το υπουργείο Εξωτερικών μιλάει, μιλάει και δεν λείπει να βγάλει τον σκασμό. Ανέναντι σε αυτή την υπερδραστηριοποίηση των κρατικών επιτελείων εκείνο που μας λείπει δεν είναι ακριβώς η γνώση κάθε λεπτομέρειας για τα όσα διαδραματίζονται από τη Μεσόγειο μέχρι την Αδριατική κι από τον Καύκασο μέχρι το όρος Σινά. Εκείνο που σε μεγάλο βαθμό μας λείπει είναι η ταξική αυτοπεποίθηση ότι μπορούμε και πρέπει να μιλάμε για τον κόσμο· παρ' όλη τη συνθετότητά του και παρά τις όποιες δυσκολίες. Όχι καταφεύγοντας στην ευκολία, τα πασαλείμματα και τις ταυτολογίες, αλλά δουλεύοντας με επιμονή για το χτίσιμο συλλογικών απόψεων που να μπορούν να σταθούν στα πόδια τους. Κι όσο περισσότερο δουλεύουμε προς αυτή την κατεύθυνση, τόσο περισσότερο θα πείθουμε τον εαυτό μας και τους ομοίους μας ότι μας αντιστοιχεί να βγαίνουμε δημόσια και να λέμε ότι δεν αντέχουμε να μας μιλάει το υπουργείο Εξωτερικών.

1. Τάσος Κωστόπουλος, «Η επαγγελία της «υγειονομικής ζώνης», *Εφημερίδα των Συντακτών*, 20/03/2016.

2. Αποστολάκης: Έχουμε σημαντικό ρόλο στον μετασχηματισμό του στρατού της Βόρειας Μακεδονίας. Απολαυστικό οπτικοακουστικό υλικό μπορεί να βρει κανείς στο <https://hellasjournal.com/2019/02/apostolakis-echoyme-simantiko-rolon-ston-metashchimatismo-toy-stratoy-tis-voreias-makedonias/>

3. Ντίνα Δασκαλοπούλου, «Το μόνο πρόβλημά μου στην Ελλάδα ήταν να πω το όνομα της χώρας μου», *Εφημερίδα των Συντακτών*, 20/02/2019.

4. Βλ. ert.gr, 19/02/2019.

5. «Πέντε διεθνολόγοι αναλύουν τις συνέπειες της Συμφωνίας των Πρεσπών», in.gr, 27/01/2019.

6. Δημήτρης Χριστόπουλος, Κώστας Καρπόζηλος, 10+1 ερωτήσεις & απαντήσεις για το Μακεδονικό, *Πόλις*, 2018.

7. Άγγελος Συρίγος, Ευάνθης Χατζηβασιλείου, *Η Συμφωνία των Πρεσπών και το Μακεδονικό*, Πατάκης, 2019.

8. Βλ., σχετικά την μπροσούρα που συνοδεύει το παρόν τεύχος.